รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

Educational institution management model using professional learning communities to develop active learning management for teachers at Khuennamphung School

สกลรัตน์ มุกดา[1]
Sakonrat Mukda[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง 4) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ระยะที่ 4 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า สภาพปัญหาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ออกแบบการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่มีวิธีการสอนแบบเดิมคือการสอนแบบบรรยาย ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ล้าสมัย มีเนื้อหาไม่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือการวัดและประเมินผลของครูยังไม่หลากหลาย และความต้องการด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาและสร้างสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกทักษะการออกแบบการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เงื่อนไขความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

[1]*ผู้อำนวยการโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*

[1]*Director of Khuennamphung School, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1*

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สกลรัตน์ มุกดา, director.sakonrut@gmail.com

รับเมื่อ 29 กันยายน 2568 แก้ไข 25 สิงหาคม 2568 ตอบรับ 8 พฤศจิกายน 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

This research aims to 1) study the problems and needs of developing active learning management of teachers at Khuen Nam Phueng School. 2) Create and develop a school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School. 3) Study the results of the experimental use of the school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School. 4) Study the effectiveness of the school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School. It is divided into 4 stages as follows: Stage 1: Study the problems and needs of teachers in developing active learning management. Phase 2: Create and develop a school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School. Phase 3: Experimental use of the school administration model using professional learning communities to develop active learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School. Phase 4: Study of the effectiveness of the school administration model using a professional learning community to develop proactive learning management for teachers at Khuen Nam Phueng School.

The research results found that.

1. The results of the study of the problems and needs for developing active learning management of teachers at KhuenNamPhung School found that the problems in designing learning management were that some teachers lacked knowledge and understanding of the learning design process. In terms of teaching methods, most teachers use the traditional teaching method of lecturing. In terms of teaching media, teachers use outdated teaching media with content that does not match the learners' interests. In terms of measurement and evaluation of learning management, teachers' measurement and evaluation tools are still inadequate. Furthermore, there is a need for proactive learning management design. Continuous training and development of teachers is recommended. In terms of active learning management methods, there should be professional learning community activities in schools. In terms of active learning management media, there should be a budget for procuring and creating

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

learning media. In terms of measurement and evaluation of active learning management, there should be a workshop that focuses on training skills in designing measurement and evaluation of learning management.

2. The school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at KhuenNam Phung School consists of 5 components: principles, objectives, procedures, conditions for success, and measurement and evaluation.

3. The results of the experiment using the school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at KhuenNamPhung School found that Teachers' knowledge and understanding of active learning management after using the model was significantly higher than before using the model at the 0.01 level of significance. Overall, teachers' evaluation of active learning management was at a high level. Students' satisfaction with teachers' active learning management was at a high level, and teachers' satisfaction with the overall format was at a high level.

4. The results of the study of the effectiveness of the school administration model using a professional learning community to develop active learning management for teachers at KhuenNamPhung School found that Teachers' knowledge and understanding of active learning management after using the model was significantly higher than before using the model at the 0.01 level of significance. Overall, teachers' evaluation of active learning management was at a high level. Students' satisfaction with teachers' active learning management was at a high level, and teachers' satisfaction with the overall format was at a high level.

Keywords: Educational institution administration model, Professional Learning Community, Proactive learning management

ภูมิหลัง

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการทำงานด้วยบุคคลและทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนและสังคม มีความเจริญงอกงาม โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อม และสังคมการเรียนรู้รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2557, หน้า 10) และการบริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธีการและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2557, หน้า 8)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือการเปลี่ยนวิถีการปฏิบัติงานของครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นผู้เรียนรู้ เปลี่ยนจากโดดเดี่ยวมาเป็นกลุ่มรวมตัวกันช่วยเหลือกันโดยเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือองค์กรแห่งการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2559, หน้า 128)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยงแสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้และมีความข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา ความคิด วิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 4)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โรงเรียนเขื่อนน้ำพุงเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล 2 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยการสนทนากลุ่ม พบว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเคยชินกับการสอนแบบเดิมคือการสอนแบบบรรยาย ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการเรียนการสอน ขาดทักษะในการผลิตสื่อ และด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับสภาพจริงและจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 พบว่า รายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 49.68 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.48 คะแนน รายวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ18.07 คะแนน และรายวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 31.00 คะแนน เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ทุกรายวิชามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง, 2565, หน้า 45)

จากความสำคัญของสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษารวมทั้งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ให้ความสำคัญกับการร่วมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ข้าพเจ้าในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

คำถามของการวิจัย

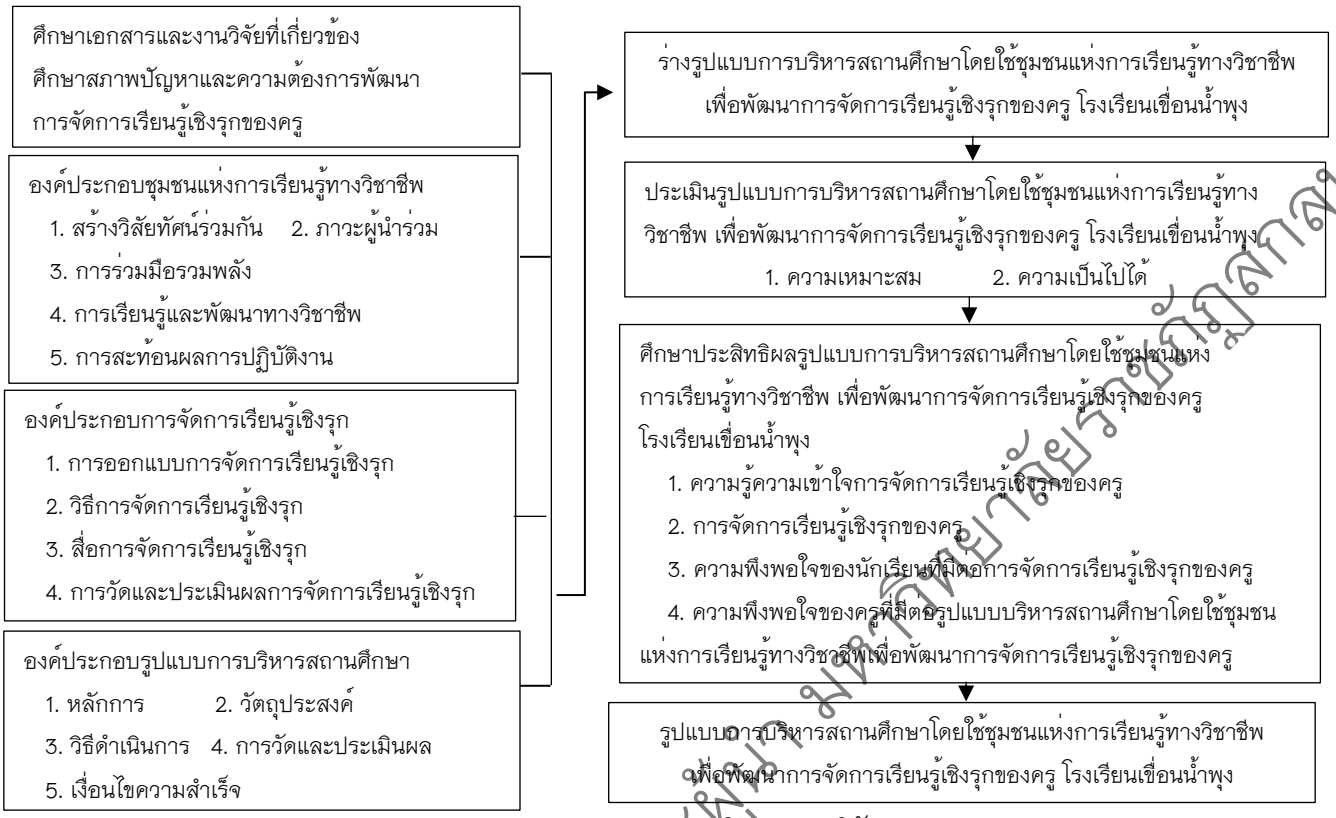
1. สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง เป็นอย่างไร
4. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนาซึ่งมีระยะการวิจัย 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้รายละเอียดและเป็นการตรวจสอบองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 33 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 18 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขั้นตอนที่ 4 สร้างและพัฒนาร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างและพัฒนาร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแล้วนำร่างรูปแบบไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องของร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

ขั้นตอนที่ 6 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ใช้แบบแผนการวิจัยเป็นแบบทดลองขั้นต้น (Pre – Experimental Design) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 276 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 296 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 144 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งนักเรียนสามารถอ่านและเข้าใจความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 53 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 54 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 37 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 164 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (Difficulty: P) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) ค่าความเชื่อมั่น และ t – test (Dependent Sampling)

ระยะที่ 4 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

ขั้นตอนที่ 7 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ใช้แบบแผนการวิจัยเป็นแบบทดลองขั้นต้น (Pre – Experimental Design) มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 350 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 370 คน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ปีการศึกษา 2567 จำนวน 150 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งนักเรียนสามารถอ่านและเข้าใจความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 43 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 46 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 61 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 170 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (Difficulty: P) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) ค่าความเชื่อมั่น และ t – test (Dependent Sampling)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

1.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเคยชินกับการสอนแบบเดิมคือการสอนแบบบรรยาย ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการเรียนการสอน และขาดทักษะในการผลิตสื่อ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับสภาพจริง

1.2 ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดอบรมครูส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานจากครูต้นแบบหรือเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดฝึกอบรมครูและสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อที่เพียงพอ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

2.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง (SSCPP Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ 5) การวัดและประเมินผล

2.2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า ด้านความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยรวม มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของรุกสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของรุกสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

1.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเคยชินกับการสอนแบบเดิมคือการสอนแบบบรรยาย ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการเรียนการสอน และขาดทักษะในการผลิตสื่อ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัชยา ประจำ (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน พบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูส่วนใหญ่ยึดกรอบเนื้อหาตามหนังสือเรียน เน้นสอนแบบบรรยายและการสาธิตเป็นหลักขาดการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูใช้การทดสอบความรู้ด้วยการใช้แบบทดสอบเป็นหลักเน้นการวัดด้านความรู้ความเข้าใจ การประเมินผลด้านทักษะและความสามารถของนักเรียน พบว่า ครูใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม

1.2 ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดอบรมครูส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานจากครูต้นแบบหรือเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดฝึกอบรมครูและสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสื่อที่เพียงพอ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและมีการสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณา จันธิมา (2567, หน้า 6) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอนุบาลจุน (บ้านบัวสถาน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ความต้องการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนครูมีความต้องการให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง

2.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง (SSCPP Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ 5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ และการวัดและประเมินผล

2.2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า ด้านความเหมาะสมโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้โดยรวม มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่สร้างขึ้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง รัศมีแก้ว (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบชุมชนแหงการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุงที่เน้นการพัฒนาครูในด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการวัดและประเมินผล

การเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรัณย์พล วิวรรธมงคล (2561, หน้า 92) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรู้บูรณาการสะเต็มศึกษาหลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุงประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และมีการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ภาคเรียนละ 4 ครั้ง รวมทั้งหมด 8 ครั้ง รวมทั้งครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและได้รับการนิเทศ ติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ดวงชตา (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพงษ์ สุพรม (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถนำไปใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมีการนิเทศ ติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวัติ สุทธิประภา (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสารวิทยา พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสารวิทยา ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง พบว่า

4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของรุกสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุงเน้นการพัฒนาครูในด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบโดยใช้

กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัชยา ประจำ (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และมีการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ภาคเรียนละ 4 ครั้ง รวมทั้งหมด 8 ครั้ง รวมทั้งครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและได้รับการนิเทศ ติดตาม จากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานวิชาการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ อุ่นเกิด (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนนครขอนแก่น พบว่า ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ครูมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติน เพลงสันเทียะ (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากที่สุด

4.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถนำไปใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมีการนิเทศ ติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานวิชาการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู รวมทั้งมีการนำผลการบันทึกที่ได้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนเสนอต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ แปลงล้วน (2563, หน้า 227) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา ควรดำเนินการตามวิธีการ ทั้ง 5 ขั้นตอน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร รวมทั้งการจัดตารางและชั่วโมงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำเอารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ไปใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านทักษะและความสามารถของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรัณย์พล วิวรรธมงคล (2561). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน *Veridian E–Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11*(3), 92.

จิตติน เพลงสันเทียะ. (2564). *ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชูชาติ แปลงล้วน. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5*(7), 379 – 393.

ประคอง รัศมีแก้ว. (2562). *การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.

ประวัติ สุทธิประภา. (2562). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสารวิทยา.* กรุงเทพฯ: โรงเรียนสารวิทยา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2557). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเขื่อนน้ำพุง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570).* สกลนคร: โรงเรียนเขื่อนน้ำพุง.

วรัชยา ประจำ. (2563). *รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน.* ศรีสะเกษ: โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน.

วิจารณ์ พานิช. (2559). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สิทธิพงษ์ สุพรม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี, 7*(2), 49 – 58.

สุนิสา ดวงชตา. (2564). *แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3.* วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อภิชาติ อุ่นเกิด. (2560). *รูปแบบการบริหารโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนนครขอนแก่น.* ขอนแก่น: โรงเรียนนครขอนแก่น.

อรไท แสงลุน. (2564). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร